

EL LLENGUATGE

El blat de moro

Que el blat de moro (*Zea mays*) tingui precisament aquest nom vulgar, *blat de moro*, així com el de *moresc*, havent vingut, tal com generalment se sap, d'Amèrica, pot semblar sorprenent. Més propis poden semblar alguns dels altres dels nombrosos noms vulgars d'aquesta mateixa planta, com *blat d'indi*, *blat de l'Índia* i *panis de l'Índia*, tenint en compte la confusió inicial entre el continent americà i l'Índia, que va afectar durant molt de temps la denominació del seu món i que s'ha perpetuat en la dels individus de la seva població autòctona. Però noms com *blat de moro* i *moresc* aplicats a una planta vinguda d'Amèrica no ens han de sorprendre: indiquen un origen exòtic i tenen, segurament, un cert valor despectiu, molt usual en els noms vulgars de les plantes, especialment quan es tracta d'espècies que han estat objecte de comparació amb d'altres considerades superiors, de les quals han pres el nom, convenientment modificat, a fi de determinar-lo, amb un complement que indica la seva condició (o consideració) inferior. Així, només amb el nom de *blat*, s'han format també, com a designació d'altres espècies, denominacions com *blat bord*, *blat de gos*, *blat del diable*, *blat de vaques* i *blat negre*.

Més sorprenent hauria d'ésser que el blat de moro rebí també els noms de *dacsa* (que és el usual al País Valencià) i *panis*, perquè hom no hi sap endevinar cap mena de valor descriptiu, especialment en el primer, ni semblen noms d'origen americà, que són les coses que esperariem en la designació d'una planta vinguda d'Amèrica. *Dacsa* i *panis* són, efectivament, noms que ja apareixen en la llengua medieval, abans per tant, de la introducció del blat de moro. L'explicació, però, és ben senzilla: aquests noms designaven abans unes altres espècies i foren posteriorment aplicats a la designació del *Zea mays*, el qual segurament devia substituir-les en alguns conreus. Segons Coromines *dacsa* ve probablement de l'àrab i primer havia designat una espècie de panis, i *panis*, que és un mot d'origen llatí, havia designat primerament, i designa encara, una altra gramínia d'origen oriental (*Setaria italica*). Aquesta fluctuació en els noms de les plantes és un fet molt usual. Només cal dir que *blat de moro* designa, a més del *Zea mays*, tres espècies vegetals més, en tots tres casos també amb nombrosos sinònims, molts d'ells designant igualment altres espècies.

Albert Jané